Југославија - држава „на пола"

Пише: Зоран Грбић
субота, 01 децембар 2012 16:15

Сваке године у ово време један део становништва Србије оболи од неке чудне болести, некако се разнежи, као да крај новембра, са разним вирусима и хладноћом, донесе и носталгију за старом државом. Неки тврде да то има везе са чињеницом да заборављамо лоше ствари и памтимо добре, или са тиме да су носталгичари по правилу били млади (или млађи) у доба друге Југославије, па да због тога љубав према СФРЈ није ништа друго него љубав према младости. Све је лепше кад је човек млад, сунце сија јаче, небо је плавље, а државе изгледају лепше. Ипак, чини се да није само то разлог. Један од показатеља да то није једини узрок је чињеница да 29. новембра у осталим републикама нема јавног показивања нежних осећања према бившој држави. Нема носталгичарских ТВ емисија, нема пригодних текстова у штампи. У Словенији се празник на неки начин, код младих, обележава на нивоу фолклора и егзотике, а у осталим бившим републикама СФРЈ сећају га се једино стари комунисти и грађани. За све остале то је обичан датум.

Штета што не постоји неко истраживање о томе, јер и ситуација на друштвеним мрежама и форумима показује различитост у осећањима према бившој заједничкој држави. Са домаћих налога се шаљу пригодне честитке, фотографије и пропагандно-носталгичарски филмови у којима се велича СФРЈ. Чини се да такво понашање није на површном нивоу фолклора као у Словенији, или тек чисте необавезујуће носталгије, као међу неким старијим грађанима бивших република. Било би занимљиво видети резултате неке анкете, која би проверила колико је то овде стварно носталгије, а колико искрене жеље да нам се бивша велика република поново деси.

Наравно, нема ничег чудног и лошег у повременом дерту и жалу за младошћу. Просечан

човек живео је одлично у тој држави. Једини проблеми су били несташица кафе и уља почетком осамдесетих, рестрикције у исто доба, и неки проблем који се звао „стабилизација" (шта год то било). У поређењу са данашњим мукама просечног становника, то звучи више него смешно безазлено. На море је читава породица путовала од плате запослених, аутомобил се куповао од једне или две, а деца су од џепарца куповала шта год пожеле. Пасош није био потребан за „најлепше море на свету", а из џепа се вадио само кад се ишло на Понто Росе, и по Европи, онако у пролазу. Носталгија је зато више него разумљива.

Али, не слажем се са тезом да је то била тамница народа. Не само што није била тамница народа, него је то морала да буде, уколико се желела озбиљна држава. Или те државе није требало бити. Чинило се као да је неким народима било дозвољено да буду више „народскији" од неких других народа. А све због страха од нечега што су звали „великосрпска хегемонија".

Дакле, Југославија није била мелтинг пот, и због тога никад и није могла да буде држава од које се очекивала дуговечност. То што ми за то нисмо знали, наш је проблем. Ваљда смо превише били заслепљени идејама братства и јединства да бисмо могли да видимо да је немогуће да дугорочно постоји држава са толико народа, поготово народа који немају решена питања из прошлости. Америка је држава са пуно народа, али је тамо направљен мелтинг пот, па је то пре свега држава Американаца, а онда осталог. Американац је пре свега, на првом месту, Американац, био он ирског, руског или малезијског порекла. Онаква Југославија је могла да буде дугорочна једино као држава Југословена, никако другачије. То можда не би пријало некима из прве генерације, али у трећој генерацији већ би постојало искрено јединство. То би била озбиљна држава, свиђало се то некоме или не.
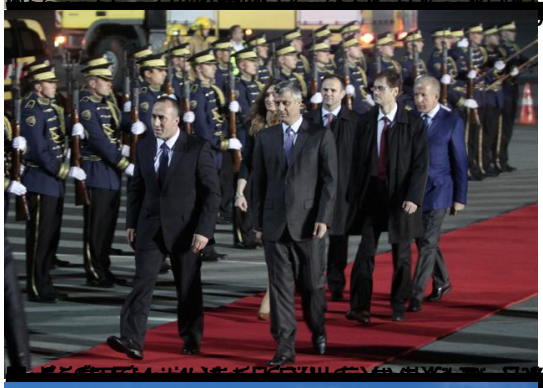
Пише: Зоран Грбић
субота, 01 децембар 2012 16:15